گزیده‌ای از نتایج آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی شهرستان‌های استان خوزستان در سال ۱۳۹۲

سیدلطف‌ا... هاشمی و الهام حسین‌پور

❖ مقدمه

از آن‌جا که سهم قابل ملاحظه‌ای از شیر و گوشت کشور توسط گاوداری‌های صنعتی تولید می‌شود، به‌منظور شناخت نحوه‌ی فعالیت و بازدهی این صنعت و برنامه‌ریزی برای افزایش تولید، افزایش بهره‌وری و بهبود کیفیت محصولات این بخش، وجود آمار و اطلاعات بهنگام امری اجتناب‌ناپذیر است. با توجه به اهمیت آمار و اطلاعات این فعالیت، سرشماری از گاوداری‌های صنعتی کشور در سال‌های ۱۳۶۹، ۱۳۷۳، ۱۳۸۱، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۲ به‌منظور براورده نمودن نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش دام از آخرین وضعیت گاوداری‌های صنعتی کشور، اجرا شد. بر اساس نتایج طرح «آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور-۱۳۹۲»، اطلاعات مربوط به شهرستان‌های استان خوزستان استخراج شد که در این گزارش ارایه می‌گردد.

❖ تعداد گاوداری‌های صنعتی

بر اساس نتایج حاصل از طرح آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی در سال ۱۳۹۲ تعداد گاوداری‌های صنعتی استان خوزستان، ۵۳۱ واحد (۲/۱ درصد تعداد کل کشور) با ظرفیت ۸۲۵۱۱ رأس (۲/۵ درصد ظرفیت گاوداری‌های صنعتی کل کشور) بوده و از نظر ظرفیت در رتبه‌ی ۱۳ بین استان‌های کشور قرار داشته است. از این تعداد ۳۴۰ گاوداری فعال[1] و ۱۹۱ گاوداری غیر فعال[2] بوده است. از این تعداد، ۹۸ گاوداری با ظرفیت کل ۲۱۹۲۶ رأس مربوط به فعالیت پرورش گاو شیری و تعداد ۴۳۳ گاوداری با ظرفیت کل ۶۰۵۸۵ رأس مربوط به فعالیت پرواربندی گاو و گوساله بوده است. شهرستان بهبهان با سهم ۱۸/۲ درصد از گاوداری‌های صنعتی فعال استان، بیش‌ترین سهم را در بین شهرستان‌های استان داشته است (جدول و شکل ۱). ظرفیت گاوداری‌های صنعتی کشور و استان در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۸۹ به‌ترتیب ۱۸/۸ درصد و ۵/۸ درصد افزایش یافته است.

❖ تعداد گاو و گوساله‌ی موجود در گاوداری‌های صنعتی استان

در تیر ماه ۱۳۹۲، تعداد گاو و گوساله‌ی موجود در گاوداری‌های صنعتی فعال استان ۱۸۲۵۱ رأس بوده است که با سهم ۱/۳۳ درصد از رقم مشابه کل کشور در رتبه ۱۸ بین استان‌های کشور قرار داشته است. از تعداد گاو و گوساله‌ی موجود در گاوداری‌های صنعتی استان، ۲۹/۹ درصد گاو و گوساله‌ی اصیل[3]، ۶۳/۸ درصد گاو و گوساله‌ی آمیخته[4] و بقیه گاو و گوساله‌های بومی[5] بوده‌اند. شهرستان بهبهان با سهم ۲۷ درصد از کل استان بیش‌ترین تعداد گاو و گوساله را دارا بوده است

سید لطف ا... هاشمی مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات استانداری خوزستان است.

الهام حسین پور کارشناس دفتر آمار و اطلاعات استانداری خوزستان است.

جدول ۱- تعداد و ظرفیت گاوداری‌های صنعتی بر حسب وضع فعالیت و شهرستان‌های استان خوزستان در سال ۱۳۹۲ (رأس)

استان	کل		فعال		غیر فعال	
	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت
خوزستان	**۵۳۱**	**۸۲۵۱۱**	**۳۴۰**	**۵۷۹۶۰**	**۱۹۱**	**۲۴۵۵۱**
ایذه	۳۱	۳۵۳۰	۲۷	۳۱۶۰	۴	۳۷۰
باغ ملک	۶۱	۱۲۸۶۰	۵۳	۱۲۱۶۰	۸	۷۰۰
بندرماهشهر	۵۳	۶۸۰۰	۴۸	۶۳۰۰	۵	۵۰۰
بهبهان	۱۲۴	۲۰۳۹۱	۶۲	۱۰۳۰۰	۶۲	۱۰۰۹۱
خرمشهر	۵۶	۶۷۰۰	۱۸	۲۳۰۰	۳۸	۴۴۰۰
دزفول	۲۶	۶۴۰۰	۱۴	۴۷۲۵	۱۲	۱۶۷۵
رامهرمز	۵۶	۷۱۰۵	۳۳	۴۸۰۵	۲۳	۲۳۰۰
شوشتر	۱۸	۵۴۲۰	۱۳	۴۵۲۰	۵	۹۰۰
مسجدسلیمان	۴۵	۵۲۰۰	۳۸	۴۵۵۰	۷	۶۵۰
حمیدیه	۱۴	۱۷۰۰	۹	۱۲۰۰	۵	۵۰۰
سایر شهرستان‌ها	۴۷	۶۴۰۵	۲۵	۳۹۴۰	۲۲	۲۴۶۵

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور-۱۳۹۲

(شکل‌های ۲ و ۳ و جدول ۲).

❖ مقدار تولید شیر و تعداد گاو و گوساله‌ی پرواز شده در گاوداری‌های صنعتی استان

تعداد گاو و گوساله‌ی پرواز شده در گاوداری‌های صنعتی استان در سال ۱۳۹۱ و سه‌ماهه‌ی اول ۱۳۹۲ به‌ترتیب ۱۴/۱ هزار رأس (رتبه‌ی ۸ بین استان‌های کشور) و ۲/۴ هزار رأس (رتبه‌ی ۱۱ بین استان‌های کشور) بوده است.

مقدار شیر تولید شده در سال ۱۳۹۱ و سه‌ماهه‌ی اول ۱۳۹۲ در گاوداری‌های صنعتی استان به ترتیب ۸/۹ هزار تن (رتبه‌ی ۲۷ بین استان‌های کشور) و ۲/۳ هزار تن (رتبه‌ی ۲۵ بین استان‌های کشور) بوده است. شهرستان باغملک در بهار ۱۳۹۲ با سهم ۲۶/۱ درصد و در سال ۱۳۹۱ با سهم ۲۸/۱ درصد از میزان تولید شیر استان، بیش‌ترین سهم را در بین شهرستان‌های استان خوزستان داشته است (جدول ۳).

در تابستان ۱۳۹۲ تعداد گاو ماده در حال شیردهی گاوداری‌های صنعتی استان، ۱۵۱۳ رأس و مقدار تولید شیر در بهار همان سال، ۲۳۰۰ تن بوده است که نشان می‌دهد به طور میانگین از هر گاو ماده در حال شیردهی گاوداری‌های صنعتی استان، روزانه ۱۶/۱ کیلوگرم شیر تولید شده است. این مقدار در کشور، ۲۵/۸ کیلوگرم بوده و استان خوزستان از نظر این شاخص در رتبه‌ی ۲۸ بین استان‌های کشور قرار داشته است. در بین شهرستان‌های دارای گاوداری صنعتی استان، شهرستان ایذه با ۳۱/۲ کیلوگرم، بیش‌ترین و شهرستان بندر ماهشهر با ۸/۶ کیلوگرم کمترین میانگین تولید شیر روزانه از هر گاو ماده در حال شیردهی را دارا بوده‌اند.

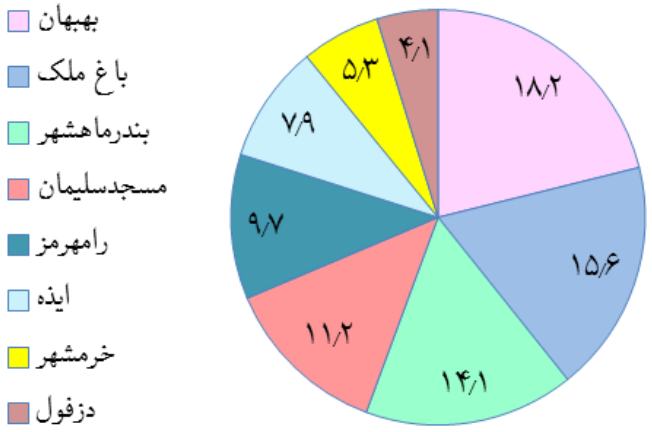

شکل ۱- سهم گاوداری‌های صنعتی فعال شهرستان‌های استان خوزستان در سال ۱۳۹۲ (درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران

❖ توضیحات

[۱و۲] اگر در سال ۱۳۹۲ (حتی برای مدت کوتاه)، فعالیت پرورش گاو (به منظور تولید شیر یا پرواربندی) صورت گرفته، گاوداری فعال و در غیر این صورت، غیر فعال منظور شده است.

[۳] نژاد خالص خارجی مانند نژاد هلشتاین

[۴] گاوی که از تلاقی یک نژاد خالص (پدر) با گاوهای بومی یا آمیخته (مادر) و یا تلاقی دو نژاد خالص (مختلف) حاصل می‌شود.

[۵] گاو ایرانی که طی سال‌های متمادی با شرایط محیطی سازگار شده است.

منابع

مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور -۱۳۹۲

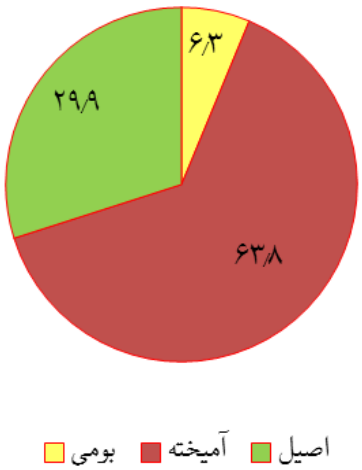

شکل ۲- سهم گاو و گوساله‌های صنعتی استان خوزستان بر حسب نژاد در سال ۱۳۹۲ (درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران

جدول ۲- تعداد گاو و گوساله گاوداری‌های صنعتی برحسب نژاد در روز آمارگیری (تابستان) و استان در سال ۱۳۹۲

استان	کل	اصیل		آمیخته(دو رگ)		بومی
		هلشتاین	سایر نژادها	هلشتاین	سایر نژادها	
خوزستان	۱۸۲۵۱	۵۱۷۸	۲۷۸	۵۵۴۹	۶۰۹۲	۱۱۵۴
بهبهان	۴۹۲۰	۵۱۷	۰	۶۸۴	۳۶۷۱	۴۸
بندرماهشهر	۲۸۵۴	۹۸۰	۱۴۰	۶۸۱	۴۵۰	۶۰۳
باغ ملک	۲۰۵۸	۵۵۸	۸۳	۴۹۹	۸۹۸	۲۰
رامهرمز	۱۹۷۶	۱۵	۰	۱۶۲۹	۳۳۲	۰
مسجدسلیمان	۱۵۹۳	۴۱۰	۰	۸۳۲	۲۶۷	۸۴
دزفول	۱۰۰۷	۷۳۳	۴۰	۱۴۰	۰	۹۴
ایذه	۷۵۹	۲۲۳	۰	۳۲۱	۱۹۴	۲۱
حمیدیه	۵۹۰	۵۰۷	۰	۵۰	۱۱	۲۲
خرمشهر	۴۵۹	۲۵۰	۱۵	۶	۱۶۳	۲۵
شوشتر	۴۴۷	۱۶۷	۰	۱۹۵	۹	۷۶
سایر شهرستان‌ها	۱۵۸۸	۸۱۸	۰	۵۱۲	۹۷	۱۶۱

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور ۱۳۹۲

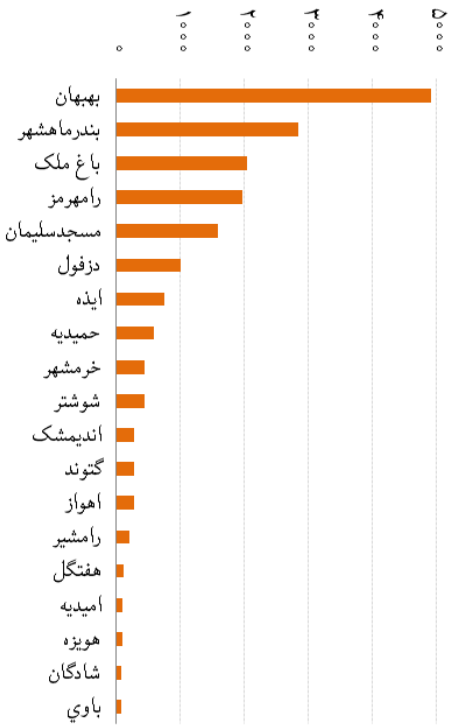

شکل ۳: تعداد گاو و گوساله‌ی گاوداری‌های صنعتی در شهرستان‌های استان خوزستان در سال ۱۳۹۲ (رأس)

مأخذ: مرکز آمار ایران

جدول ۳- مقدار تولید شیر گاوداری‌های صنعتی استان در سال ۱۳۹۱ و سه‌ماهه‌ی اول سال ۱۳۹۲

	سال ۱۳۹۱	بهار ۱۳۹۲	
		کل (۱۰۰تن)	میانگین روزانه هر گاو ماده در حال شیردهی (کیلو گرم)
خوزستان	۸۹	۲۳	۱۶٫۱
اهواز	۴	۱	۱۱٫۸
ایذه	۷	۱	۳۱٫۲
باغ ملک	۲۵	۶	۱۶٫۱
بندرماهشهر	۵	۱	۸٫۶
بهبهان	۸	۲	۱۵٫۱
حمیدیه	۴	۲	۱۷٫۲
خرمشهر	۱	۰	۰
دزفول	۲۰	۵	۲۵٫۸
شوشتر	۴	۱	۱۸٫۳
گتوند	۴	۱	۱۸٫۳
مسجد سلیمان	۷	۳	۱۹٫۴

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور در سال ۱۳۹۲